

MÉREGTELENÍTŐ
2020.10.szám

KEDVES OLVASÓ!

Többen azt jósták, Karácsonyig, mások, hogy januárig tart, de újabban azt hallom, ezt a tanévet így fogjuk kijárni. A vírussal.

Tanévet lesz mindnyájunk számára, úgy nagyjából kilenc hónap. Kihordási idő. Magunkban kell, hogy megszülessen, s aztán megszületik a világban is? Keresem, hát mi is szülessen?

Az Egészség? Igen, mindnyájan azt kívánjuk, ne kapjuk el, ne betegítsen meg a vírus. Hogy egészséges maradjak. És ezt kívánom másoknak is! A többi embernek. Mégis tudom, sokakat meg fog betegíteni, köztük lehet, hogy engem is. Csak tudjuk legyőzni valamiképpen!

„Hordani kell” hát magunkban az Életet. Mi szülessen meg? Az Egészség értékelése. A Vállalás, hogy megteszem, amit kell. Nem csak magamért, hanem a többiért. Esély szülessen a Továbbélésre.

Mellettem a buszmegállóban eszetlen tinik röhögcsélnek, ők ugyan nem húznak maszkot! Nincs is rajtuk. Odébb megyek, mások is elhúzódnak. Őket is hordani kell, kihordani a felelősséget. Magamért is, Másokért is.

De nehéz ebben hinni, nehéz remélni, hogy túljuthatunk egyszer ezen a világunkat pusztító járványon. Bízni abban, hogy újra szabad arccal, örömet sugározva köszönhetjük egymást, szokásosan pusztít adva jobbról, balról. Hordozni kell tehát ezt a mozdulatot, hordozni kell a Reményt, hogy megérjük, és majd örülhetünk ennek.

Öreg lelkivezetőm könyvecskéje került a kezembe. Ő már odaát mosolyog, de itt is, haláláig tudott mosolyogni.

Ezt mondja épp most a lapokról: „Soha ne engedjünk teret az aggályoskodásnak. Mosolyogjunk, akkor is, ha nehéz. A jókedv olyan, mint az olaj, ha nincs, akkor csak nyikorgunk! Ez nem azt jelenti, hogy nincs aktuális nehézségem vagy bajom, hanem azt, hogy a mulandó dolgok nem tarthatnak vissza attól, ami valódi és maradandó érték.”

Hát mi is akkor az a maradandó Érték? Ki mit válaszol erre?

Én mindazt, amit fentebb elmondtam, összefoglalva így: Bizalommal együtt működni a világunkat fenntartó Jósággal, Aki mindnyájunkat kihord, és sok viszontagságon át segít megszületni az Örök Életre

Aranyosi Ervin: Szúrós hangulatban

Szúrós hangulatban ébredtem ma reggel.
Körül vagyok véve egy süni sereggel!
Mindenhonnan szúrnak, mikor hozzám érnek,
de látod, családot azért sem cserélek.
Mert igaz, hogy szúrnak, a lelkembe böknek,
de tiszta a szíve – lásd – mindegyiküknek,
s ahol a szeretet szívekben feltámad,
neked is elnézik pár apró hibádat.

Talán te is szurkálsz néha, fájó szóval,
s nem törődsz koldussal, vagy rászorulóval.
Nem zavar ha bántasz, ha szúrnak tuskéid,
azt hiszed, más szívét vaspáncélok védik?
Ha a te szívedből hiányzik az érzés,
akkor nem is zavar más szívében a vérzés.
Nem tudsz hangolódni mások fájdalmára,
az együttérzésed kifogyhatott mára.

Szúrós hangulatban ébredtem ma reggel,
s körülvettem magam sok kis süngyerekekkel.
Szúrós tuskéiket néha-néha érzem,
s vele szeretetük újra felidézem.
Mert fájhat a túske, ha szívünket szúrja,
de a szeretettől peng a szívünk húrja,
s minden pendülését viszonzni édes,
s mikor legjobban fáj, akkor esedékes!

~ ~ ~ ~

~ ~ ~ ~

~ ~ ~ ~

~ ~ ~ ~

Kosztolányi Dezső: Őszi reggeli

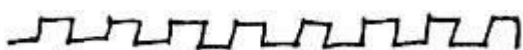
Ezt hozta az ősz. Hús gyümölcsöket üvegtálon. Nehéz, sötét-smaragd szőlőt, hatalmas, jáspisfényű körtét, megannyi dús, tündöklő ékszerét. Vízcsöpp iramlik egy kövér bogyróról és elgurul, akár a briliáns.
A pompa ez, részvételen, derült, magába-forduló tökéletesség.
Jobb volna élni. Ámde túl a fák már aranykezűkkel intenek nekem.

Károlyi Amy: Szabadulás

A szoba szorongatott,
nagy ívben betörtem az ablakot.
A cserepek visszahullottak a mértékre, a szépre – szabálytalanra szabdalva kiléptem az égbe.

Petri György: Proton

Én most eltávozom,
el az élők sorából.
Hogy porként-e vagy sugárzás formájában,
ki tudja? Nincs különösebb
bizalmam a modern fizika
képszerű megfogalmazásai iránt.
Szalmi tanár úr hősiezen szembeszállt Heisenberggel,
Einstein álláspontján volt,
miszerint Isten nem kockajátékos.
Kitelepített szerzetestanár lévén
lehet, hogy többet tudott nálamnál
afelől, hogy hol lakik az Úristen.
Gyiriköm, gyiriköm — mondta nekem —,
tedd ezt szépen le." Feszület volt a kezemben,
amivel éppen indián csatatáncot jártam.
Akkor néma csend lett. (Elfelejtettem
mondani, hogy a Jeney kocsmájában
már eléggé beszívtunk — kisfröccsök, ilyesmik.)
Szalmi tanár urat csak Protonnak hívtuk,
s játékos kedvünkben egyszer kotonokkal
aggattuk fel a physicum függesztőrácsát.
Aztán jött a történelmi jelentőségű érettségi ügy.
Sz. tanár úr arra kért föl, hogy rajzoljak
egy szinuszgörbét,
én pedig dacosan húztam egy vonalat,
és föl-le menő négyszögeket rajzoltam föl:

Hősnek véltem magam, Sz. tanár úr megszemlélte
a produkciómát, és azt kérdezte: „Hallott már
maga a Poisson-eloszlásról?”
Én mondtam neki, hogy a poáson,
az vagy hal, vagy méreg.
Ő azt mondta: „Menj helyre, gyiriköm.”
Ő már meghalt. Én próbálok a helyemre menni.

Mivel Proton könyörtelenül buktatott, csak a pótvizsgán tudtunk átmenni.
Azzal büntették, hogy az érettségi banketten egyedül ő nem kapott virágot.
Az öregember érzékelte a felé áramló igazságtalan gyűlöletet, és azt mondta:
„Ilyenkor már le szoktam pihenni. Mulassatok jól.”

Viktor E. Frankl: Az élet értelméről - Edit Eva Eger szerkesztésében

A kötetben Viktor E. Frankl az ottakringi egyetemen 1946-ban tartott három előadásának megszerkesztett változatát olvashatjuk.

Frankl 1942 és 1945 között koncentrációs táborokban raboskodott. Elvesztette a szüleit és várandós feleségét. Közvetlen rokonai közül csak nővére menekült meg.

Franklt érthető módon sokkolták ezek a szörnyű tragédiák, mély depresszióba zuhant. Végül maga és mások szenvedései révén eljutott arra a következtetésre, hogy a legabszurdabb, legfájdalmasabb és legembertelenebb helyzetben is van az életnek egy lehetséges értelme, amitől a szenvedés is értelmet nyer. Azt vallotta, ...a legfőbb érték a szeretet, egy másik egzisztenciához- Istenhez - való szerető kapcsolódás, ami még a lágerélet legsötétebb óráiban is megvalósítható. Talán leghíresebb könyve a *Mégis mondj igent az életre!* című kötet, melyben a koncentrációs táborban megélt tapasztalatait írja le.

A világhírű osztrák neurológus és pszichiáter egyik fontos gondolata: ne csak akkor szembesüljünk *önmagunkkal*, ha egy tragikus sorscsapás következtében minden lényegtelen értelmét veszítette, ha „a pénz, a hatalom, a hírnév megkérdőjeleződött”, vagy ha mindezeket elvesztettük. Az „*önmaga*” méltó arra, hogy ne csak akkor forduljunk hozzá, ha az élet már nem hagy nekünk más választást. Frankl az élet legfontosabb feladatának azt tartja, hogy belsőleg idejében viszonyuljunk az életünkben váratlanul előállott krízishelyzetekhez. Egyúttal felismerte, hogy *a lelki önfeladás... testi hanyatláshoz is vezet*”.

Egyik lényeges következtetése, hogy az anyagi jólétnek önmagában nincs értelemadó szerepe. „Az élvezet önmagában nem olyasmi, ami értelmet tudna adni a létnek... a boldogság soha nem kell, nem is szabad és nem is lehet közvetlen cél, hanem csak valaminek a következménye.”

Idézi Rabindranath Tagore egyik versét: „Aludtam, és azt álmodtam: / az élet öröm. / Felébredtem, és azt láttam: / az élet kötelesség. / Dolgoztam, és azt láttam: / a kötelesség öröm.”

Frankl szerint az élet kérdéseket intéz hozzánk, amelyeket nekünk kell megválaszolnunk. S csak, ha válaszolunk rájuk, tárulnak fel előttünk az értelem megtalálásának lehetőségei.

A szenvedés értelméről a szerző megvilágítja: a lélek – bizonyos fokig és határok között – azáltal is megerősíthető, hogy terhelésnek vetjük alá.

Az embertől és csakis tőle függ, hogy szenvedésének van-e értelme, vagy nincs”– vallotta Frankl. Egyértelműen állítja, hogy nincs értelmetlen élet. A hétköznapi életből vett példákkal is illusztrálja ezt:

Egyszer egy fekete férfit életfogytiglani kényszermunkára ítélték, és az Ördög-szigetre deportáltak. A Leviathan gőzhajón, ami a nyílt tengeren a szigetre vitte őt, tűz ütött ki. A férfi is részt vett a mentésben, tíz ember életét

mentette meg, és ezért kegyelmet kapott. Az osztrák író szerint: ha valaki megkérdezte volna a kikötőből indulásra váró hajón a férfit, hogy van-e értelme a további életének, minden bizonnyal nemmel felelt volna. Ám senki sem tudhatja, mi vár még rá, milyen felejthetetlen pillanat, milyen egyedülálló lehetőség valamilyen rendkívüli tett végrehajtására – mint ahogyan a Leviathanon erre a fekete férfira tíz ember megmentése várt.

Ugyanezt a gondolatmenetet követve utasítja el Viktor Frankl az öngyilkosságot és az eutanáziát is.

Szerinte az életben mindenki felelős saját létéért, az élet minden pillanatban feladat. Ebből következően annál értékesebb lehet, minél nehezebb. A vallásos ember pedig még egy lépéssel továbbmegy, túlmegy azokon az embereken, akik az életet feladatnak tekintik, „amennyiben a feladathoz egy olyan instanciát is hozzárendel, amely kijelöli számára a feladatot, vagy amely feladatok elé állította őt – az isteni személyt. Más szóval, a vallásos ember isteni megbízásaként éli meg az életét.”

A kérdés pedig soha nem az, hogy milyen foglalkozást űzünk, hanem az, hogyan hatunk a saját körünkön belül. Nem cselekedeteink hatósugarának nagysága a mérvadó, hanem az, hogy kitöltjük-e a ránk bízott teret, beteljesítjük-e az életünket.

/Magyar Kurír szept.12/

Isteni egysorosak

Sokan akarnak Istennek szolgálni, de csak mint tanácsadók.

Könnyebb tíz szentbeszédet elmondani, mint egyet megvalósítani.

Isten semmit sem teremtett értelmes cél nélkül, de azért a szúnyog határeset.

Furcsák az emberek: a buszban elöl akarnak ülni, a moziban középen, a templomban hátul.

Ne szidd az egyházat: ha tökéletes volna, nem lehetnél tagja.

Isten senkit sem ítél meg a halála előtt. Te miért tennéd?

Ha a hívek jobb papot szeretnének, csak imádkozniuk kell a papjukért. A béke sokszor egy mosollyal kezdődik.

Isten tanúnak hívott meg, nem ügyvédnek vagy bírónak.

Ne tegyél kérdőjelet oda, ahová Isten pontot tett!

Isten nem a tökéleteseket hívja meg, hanem a meghívottakat tökéletesíti.

Isten nem zavartalan utazást, hanem biztos célba érést ígér.

Sík Sándor: Dörmögés

Hét évtizeden át
Az ember lassan megszokja magát,
Megszokja a világot.
Eddig úgy tudtam, hogy ha nézek,
látok,
Hogy parancs nélkül is jól visz a
lábam,
Mint ifjúságom hegymászó
nyarában,
S a két kezem (már ami tőlem
tellett),
Magamagától tette, amit kellett.
De mostanság, - azóta!
Foghíjasan recseg a nóta
a belső billentyűk alól.
A gondolat nemcsak hogy nem dalol,
Lassanként már a szókat is elejti,
Maholnap önnevét is elfelejti,
Hovatovább
Csoszogva jár a fej is, mint a láb.
Hát még a mindennapi tárgyak,
Azok lettek csak csúfok és
csalárdak!
Nem fog a fog, nem vág a kés,
Táncol a toll, reszket a kéz,
Szűk lesz a gomblyuk, kövér lesz a
gomb,
Öltözködés, vetkőzés csupa gond.
A dunna meleg, de hideg a paplan,
Takarva nem jó, hát még takaratlan!
Nem szólnak, néma összeesküvők,
Csak úgy magukban pukkadoznak
ők,
Hogy mit akar itt ez a vén mihaszna,
Kiből immár senkinek semmi
haszna!
Dehát csak még az emberek!
Róluk beszélni is alig merek.
Olvastátok: a Fidzsi-szigetek
Bölcs szülöttei az öregeket,
Ha már hasznukat nem nagyon
vehették,
Agyonverték és gyomrukba

temették.
Igaz, minálunk - nem régóta - más,
Sokkal gyakorlatibb a népszokás.
Öregeket minálunk meg nem ölnek,
Inkább hasznát veszik, mint
nagy szülőknek:
Hova lenne sok gyönyörű család,
Ha ráncos kézzel fel nem tartanák
Továbbszolgáló nagyapák, anyák!
Lám engem is, ezt bizonyíthatom,
Mindezidáig nem vertek agyon,
S ámbár régóta pihenőre vágnék
(Régi magamhoz képest furcsa
árnyék!)
Rezgő kezem szorítja két családom
És megmarasztal ezen a világon.
Úgy halmozzák rám a szép
szavakat,
Hogy a lélegzetem is elakad.
S olykor szinte már odáig vagyok,
Majd elhiszem a sok szépet, nagyot,
Mit belém látnak, belém mondanak
Testvéri szem és baráti ajak.
Ilyenkor jól jön egy szép nyakleves,
Minőt a vénség mindennap szerez:
Elfeledett név, elejtett karóra,
Morcos viszonzás jóhiszemű szóra,
Álmatlan éjjel, roppanó derék,
Hol eggyel több, hol kevesebb kerék,
Egy szép szó mellé kilenc
kellemetlen,
Egyszer a test nyög, másszor meg a
lelkem:
Mindez egyet mond, mint versben a
refrén,
Ember vagy, vén vagy, fejedben a
törvény.
Csakhogy nem elég annak a fejed,
Többet akar, nagyobb: szívedet.
Azon mérik rád a jövőt, jelent:
Hogyan dobogja szíved az igent.
Egy igennel eggyé karolhatod
A percet és az örökkévalót.

Wass Albert: Az összetartás erejéről

– Tudják, én szegény fiú voltam és gyermekkoromban anyám elszegődtetett a községhez disznópásztornak. Maguk most nevetnek, pedig a disznók előtt megemelheti a kalapját minden ember. Tudják-e milyen jó szándékú, becsületes állatok azok? Három éven át jártam ki a legelőre velők, tavasztól őszig. Megismertem őket. Hűségesek, tisztességesek. Értik? Szerettek engem! Pedig én nem is voltam disznó, csak ember...

Nyelt egyet és egy pillanatig maga elé bámult a padlóra. Aztán folytatta: – Egy őszön makkoltatni küldtek föl a hegyekbe. Akkor történt, hogy farkasok kezdték kerülgetni a kondát. Volt a rám bízott állatok között egy, amelyik mindig külön járt a többitől. Egy rühes, sovány kis südő. A többi nem tűrte meg maga között, mert, hogy maga alá piszkolt, fektiben. Mert a disznó nagyon tiszta állat, tudják-e, az elveri magától az illet. A konda szégyene volt ez a südő. És éppen erre mentek rá a farkasok.

– Reggel történt, alig valamivel virradat után. Éppen kitereltem az állatokat a karámból s álmosan dűtöttem neki hátamat egy bükkfának, amikor a visítást meghallottam. A kis rühes südő megint valamivel távolabb túrt a többitől s azt cserkészték be a farkasok. Négyen támadtak reá egyszerre. De amikor én felütöttem fejemet a sivalkodásra, már valamennyi disznónak fönt volt a feje és a következő pillanatban az egész konda összeröfönt s mint egy roppant fekete henger rohant reá a farkasokra. Képzeljének csak el kétszáz-egynéhány disznót, tömötten egymás mellett, fölemelt ormánnyal rohanni, fújva és fogcsattogtatva! Szempillantás alatt elkergették a farkasokat s a kis rühes südőnek néhány harapáson kívül semmi baja nem történt. Én pedig sokat gondolkoztam akkoriban azon, hogy miért is védte meg a falka ezt az egyet, akit amúgy is kitalított maga közül s akit azután sem fogadott vissza soha. De csak most jöttem rá: azért, mert disznó volt az is.

– Hát látjátok, ezért szeretnék disznó lenni. Mert irigylem a disznóktól a szolidaritást, ami az én emberi falkámból hiányzik. Mi tanokat hirdetünk és jelszavakat halmozunk jelszavakra, de közben mindenki csak önmagával törődik, nemhogy a kisujját is mozdítaná másért. Ha akkor, ott az erdőn, az én disznófalkám is úgy viselkedik mint ma az emberi társadalom: rendre az egész falkát fölfalhatták volna a farkasok. Mint ahogy az embereket is fölfalja rendre a gonoszság és az önzés.

Berényi Mihály:

A zöld halál

Jeges Mackó ébredszik,
jól kialudta magát.
Kimászik a barlangból, és
nagyon megdöbben. „Nahát!

Hová tűnt a szép fehér hó?
Nem látok sehol jeget!
Hogy az ördög vinné innen
ezt a túl nagy meleget!”

Szegény Maci! Mi lesz veled,
ha túlmelegszik a Föld?
Fehér birodalmad helyett
körülvész az üde zöld.

Tudsz legelni? Fára mászni?
Nem! Te Jeges Maci vagy.
Hiába vár édes málna,
kipusztultok, ha nincs fagy.

A sárga halál

Hajdan zöld volt erre minden:
rét, liget, a tölgyerdő.
Volt itt csermely, patak, folyó,
mocsár, ingovány, fertő.

Láthattál vadat, gólyákat,
békát, halat, sok ludat.
Te is itt tudtál megélni,
szeretted kis faludat.

Aztán tűzforró nyarakkal
jött a gyilkoló aszály.
Eltűnt a víz, minden élő,
itt maradt a sivár táj.

Folyókból a száraz meder,
kis faludból a romok.
Menekülj, amíg nem késő!
Megöl a sárga homok!

Szabó Lőrinc: Tréfálkozó őszi levelekkel

Milyen száraz és hideg a lelkem,
pedig te melengetted a kezeid közt!
Milyen száraz és üres az ágyam,
pedig teleszórtad a csókok aranyával!
Csókok aranyával, arany levelekkel -
de elhagytál a tréfálkozó őszi levelekkel. -
Nem tudok aludni miattad, álmomban is
ujjad simogatását érzem a homlokomon.
Csillogó gyíkok voltak az ujjaid,
arany gyíkok, és mellemen futkostak tegnap este.
De messze a tegnap, csókokkal arany levelekkel!
-Mondd, mért hagytál el a tréfálkozó őszi levelekkel?

Kiss Dénes: Időző

Meg kell fejtenem ki vagy
mit akarsz velem
mennyi benned az áhitat
a barátság a szerelem
Vissz-e szorongás
napfényes utcákon át
az élesre csiszolt őszben
hol mint kristályrácok
villantják pusztá fakoronák
a Nap cserepeit
s pókháló ejti csapdába az időtlent

Meg kellene fejtenem e nagy
szelidgesztenyék alatt
vonásaid keresztretjtvényét
csönd-kondító pillantásodat
s ki vagyok neked
te nekem ki vagy?
Hadd tudjam meg
e tiszta szavú őszben
amiért e végtelen pillanat
ragyogó tisztásán
elidőztem

Baranyi Ferenc: Egyszerű

Oly egyszerű ez: ha elvesztelek –
belepusztulok. Bármilyen lesz veled:
autó üt el, cserép zuhan le rád,
vagy ravatalod lesz a betegágy –
én utánad halok, nincs más utam.
A sorsomat kezelni egymagam
már túlon túl önállóan vagyok,
élek, ha élsz – s ha meghalsz, meghalok.
Oly egyszerű ez. Semmi komplikált
nincs abban, hogy csakis harmóniát
fog fel fülem, hangom is pusztá csend,
ha nincs másik hang, mellyel összecseng.
Megírták mások már, mi vagy nekem:
lányom, anyám, húgom és kedvesem,
testnek a kenyér, parasztnak a föld,
prófétának ige, mely testet ölt,
te vagy a fény az éjszakában – oly
banális mindez s mégis oly komoly.
Nekem te vagy a velem-futó magam:
kétágú útnak egy iránya van
s ágaink párhuzama oly szoros,
hogy a tekintet szinte összemos.
Értsd meg tehát, hisz olyan egyszerű:
mikor magadhoz – hozzám vagy te hű,
magaddal azonos csakis velem
lehetsz mindig már.

Ez a szerelem.

Scháffer Erzsébet: A legelső...

Ő volt az első férfi az életemben.

Olajosan fénylő barnás bőre volt, tavasszal hamar megkapta a nap, barna szeme, dús szemöldöke. Egyenes szálú fekete haját hátrafésülte, szépen metszett szája fölött bajuszt hagyott. Nem emlékszem, hogy borotvátlanul láttam volna. De. Idősebb korában. Reggelente. Idegen volt arcán a szürke borosta. Karja, mellkasa nem volt csupasz, talán ezért volt furcsa, amikor később szőrtelen férfiakkal találkoztam.

Mindig meleg volt a keze. A kézfogása erős. Tanított, lagymatag módon nem fog az ember kezét soha. Nézz szembe mindenkiel és legyen fogása a kezeknek, mondta.

Emlékszem, a tenyere mindig puha meleg. Hogy szerettem kislány koromban kézen fogva menni vele.

Mennyire szerettem, hogy férfias, hogy mutatós férfi. Nem hiszem, hogy a kislány, aki voltam, ezt valaha is megfogalmazta. De a biztonságon túl, olyan jó, büszke érzés volt vele lenni.

És ha bicikliztünk! Szórakozásból, sportból, ahogy mostanában – soha.

Mindig valami dolog szülte a bicikli-utakat.

Egy tizenhatos női kerékpárunk volt, egyszer elmesélte, hogyan szerezte vissza egy orosz katonától. Ő maga is meglepődött, hogy rá mert kiabálni, ez az enyém! Az meg visszaadta. Apu gyorsan felült rá és hazatekert.

Erre a biciklire a váz helyére faragott egy keskeny deszkát. Maga elé emelt és arra ültetett. Mint valami fészekben, úgy utaztam az ölelésében.

Egyszer, sose felejttem el, a falutól messzi biciklizett, anyanyulat venni ment. Elvitt magával.

Nyár volt, délután. Még nem jártam iskolába, elől ültem a biciklin és olyan boldog voltam, amilyen csak egy nyitott szívű kislány tud lenni.

Izzadt kézzel szorongattam a kormányt. Apám beleszuszogott a hajamba, én néztem, hogy szaladnak mellettünk az eperfák. Hallgattam aput. Lassan beszélt, mintha csak magának mondaná. Milyen szép a kukorica. Látod, a Jakusék már kaszáltak. Hány boglyát raktak, meg tudod számolni?

Nemsokára cséplés lesz, hallod-e. Jól ülsz, gyeregem...?

Az árnyékok már megnyúltak, és én soha nem ültem jobban.

Mohón szívtem magamba a ritka délutánt, benne apámat, a hangját, ismerős dohányszagát, a poros eperfákat, a bicikli kattogó küllőinek hangját, szinte el is felejtettem, amiért indultunk, a nyulat.

De ott volt, és kiválasztottuk. Én egy fehérnek jobban örültem, volna, de hát mindegy, apám azt mondta, kisnyulai lesznek és a vadasbarna az nem olyan kényes.

Már alkonyatba hajlott a délután, mire visszaindultunk. A lekaszált rét fölött finom nyáresti ködök ültek, egy gondosan összekötözött szatyorban lapult az anyanyúl, nemsokára gyerekei lesznek. Arra gondoltam, egyet oda kell majd adni a Magdi néniéknek, hallottam, amikor apu megígérte. Ha rajtam múlik, nem adok egyet sem. De elterelte a gondolataimat az utazás, apámnak jó

kedve volt, dúdolgatott, amikor egyszer csak furcsa zötykölődést éreztem, mintha macskaköveken döcögnénk. Apám megállt, leszálltunk, megnézte a gumikat. Hát ez kilyukadt, mondta bosszúsan, szerelünk, gyerekek! Jaj de jó, mondtam, ennyi váratlan kalandról nem is álmodtam. Mi ebben a jó, dörmögött apu, a nyergére fordította a biciklit, fogtam a csavarokat, tartottam a belsőt, ő meggyújtotta a sallert, a folt megragadt, visszarakta a kereket, rendben volt minden.

Amikor készen lettünk, törölte a kezét, én másztam az árokba, ahová a szatyrot tettem a nyúllal. Jaj, a vadasbarna anya, jaj! Belereszkettem az ijedtségbe. Üres volt a szatyor. Kucorogtam az árok mélyén, nem volt erőm visszamászni. Jó sokára apám hangját hallom. Ne sirasd már, mondta. A vadasbarna elél a mezőn, a kisnyulai meg vadnyulak lesznek. Szabadok. Látod, mégiscsak jó, hogy nem fehérét hoztunk...

Fölemelt a deszkára, fölém hajolt megint, úgy tekerte a kilométereket. Emlékszem, mintha ma lett volna. Arcomon a könnyeket hűvösre szárította a sebesség, szorítottam a kormányt, kezemmel hozzáértem a szép férfikézhez, a fejemet finoman odanyomtam apám erős mellkasának. Egyetlen vágyam volt. Hogy soha ne érjen véget a poros úton az utazásunk.

Ez volt a mi szerelmes időnk. Felnéztem apura, minden férfiembert hozzá viszonyítottam, tökéletes volt előttem, hiba nélkül való.

Esténként a közös szobában hallgattam a szuszogását, követtem lélegzetvételének ritmusát, míg el nem aludtam.

Tragédiákkal, gondokkal, ritka, halk örömmel vágattak az évek. Apuval már nem bicikliztünk, a hozzám intézett beszédeit prédikációnak éreztem.

A figyelő, rajongó kislány szótlán, kritikus kamasz lett. Ekkoriban egy átíró tömböt adott, indigóval. Arra kért, írjak egy naplót, melynek első oldalát kitépi, az az övé lesz, így ismerni fogja a gondolataimat, és szavak nélkül is tudunk majd beszélgetni. Két oldalt írtam, csupa érdektelen történet. Utána üres maradt az átíró tömb.

Elveszítettük egymást.

Hosszú-hosszú évekig minden férfiben őt kerestem. Az elsőt, az igazit, az életre szólót... Azt mondják, minden lány így van az édesapjával. Nem tudom... Amikor újra megtaláltam, fájt minden. A hiány, az emlék, a sáncaim, amiket építettem.

Miért mentél el olyan hamar apu...? Olyan váratlanul? Miért nem vártad meg, hogy benőjön a fejem lágya, és beszélgetni tudjunk. Senkivel sem vágytam beszélgetni, csak veled. Ültünk volna a fehér padon a konyhában, emlékszel? Föl lehetett hajtani a fedelét, a szennyest tartottuk benne. Amikor szombatonként megjöttél a vasútállomásra, leültél a fehér padra, én föl másztam az öledbe, aztán mögéd álltam, és elkezdtem fésülni a hajadat. Beleszagoltam a Kossuth cigaretta, a vonatszag, és a bőröd kipárolgásának elegyébe, és tudtam, egyszer újra megtalállak. És kérni foglak, hadd üljek melléd...

Már nem kérdezem, miért nem vártad meg, hogy beszélgethessünk. Jó lett volna, elég, csak hogy hallgathassalak.

Már nem csökönyös szótlanságban, hanem újra a kinyílt szívemmel. Nem, mint egy gyerek, hanem mint egy felnőtt. Egy nő, aki egyáltalán nem véletlenül, a te lányod...

Volt nemrég egy álmom. Boldog ébredést hozott. Soha nem álmodtam még Veled, soha. De most ott álltál napsütötte barnán, fehér ingben. Néztél melegen és azt mondtad: Visszajöttem.

Fodor József: Sárga, aranyszín

A sárga, aranyszín s reszkető-barna
Lomb, lám lebbenni kezd
S lassan kiválik az egyszínű zöldből
A kék, piros gerezd;
Lágyulnak a fények és olyanokká
Lesznek majd, mint a méz,
Az ember szeme gyönyörrel telik meg,
Miközben szertenéz.

Elmúlt a vad nyár, hév, mértéktelenség,
A láng ideje múlt,
S a könnyű, kora évszak gyenge szírma
Sorra a földre hullt;
Fojtó illat leng, érnek a gyümölcsök,
Ma az, holnapra ez,
Sűrűl az árnyék, édes a csend: és mind
Hamarább este lesz.

Zárul a világ, magába hull lassan,
A táv mind szorosabb,
De mit is keresne messze, ki meghitt
Melegén puha rab.
Boldog, ki boldog! s nem érzi a bűt, mely
Ilyenkor szíven üt,
Pedig úgy enyhítne a táj: hisz oly sok
Szépség van mindenütt.

Rainer Maria Rilke: Őszi nap

Uram: eljött időd. Nagy volt a nyár.
Napóráinkra árnyékok terítsd el,
s szeled kerítsd a rónaságra már.

Parancsold, érjen meg minden gyümölcs;
add, két napjuk forduljon déliesre,
tegyed, hogy ők is teljesebben be,
s mindent, mi méz, a sűrű borba tölts.

Kinek most háza nincs, nem épít már.
Ki most magányos, az marad sokáig,
hosszú levélen, könyvön éjszakázik,
és föl-le jár, nyugalmat nem talál
a fák során, hol kósza szél cikázik. /Ertl István fordítása/

Rónay György: Himnusz a Boldogságos Szűzhöz

Halkan hull az őszi este harmata...
Harmatozd rám égi kedved, Mária.
Oszladozzék balga szívem bánata.
Te vigyázz rám, boldogságos Szűzanya.
Hogyha kővel megdobnak az emberek,
Szeljek nékik ízes búza-kenyeret.
Töltse be a lelkemet a szeretet.
Tiszta szívvel áldhassam szent Gyermeked.
Bánatok közt elvadultam. Légy szelíd
térítőm, hogy égi Atyánk fényeit
szeplőtlenül tükrözhessem, mint a víg
tengerszem a hajnal ifjú fényeit.
Gyermek-kedvvel ámuljak a fényeken,
Rózsa legyen tövisek közt életem,
piros rózsa, virágozzak ékesen.
Rózsakertek öntözője, légy velem.
Ellankasztó szárazságot messze űzz.
Égjek a szent szerelemben, mint a tűz,
égi Tűznek tűztestvére, kit derűs
kötelék a legfőbb Tűzzel összefűz.
Fáradtságban biztatásod el ne vedd.
Cirógasson langyos, puha tenyered.
Jó öledbe hajtva tikkadt fejemet,
megbékéljek mint a megvert kisgyerek.

Hogyha majd egy furcsa órán meghalok,
mint Fiadat úgy öleljen két karod.
Köszöntsenek örvendezve angyalok.
Fogadjon be országodba magzatod. Amen.

Mitől válik egy mesekönyv szellemi hormonkezeléssé?

Részletek a Pécsi Rita neveléskutatóval készített interjúból.

Nemrégiben nagy port kavart egy gyermekek számára készült könyv, mely a nemi identitásról is tartalmaz történeteket.

– *Olvastad a könyvet?*

– Igen, egy-két jó írás is található benne, de a legnagyobb rész valójában a nemek összezavarásáról szól. Az alattomoságát tartom a legkárosabbnak. Ez így megtévesztő. Olyan, mint a trójai faló. A kezembe vettem, gyönyörű rajzok vannak benne, ritmikus verselés, ami odáig vezet, hogy a herceg a herceg karjaiban találja magát. Közben semmi nem figyelmeztet a végkifejletre. Sok drasztikusan sulykoló elemet tartalmaz több „meséje” is. Holott egy mese nem sulykol, hanem sugall. A klasszikus és művészi értékekkel bíró mese finoman, de nagyon egyértelműen juttat el az alapigazságokig. Ez a mesekönyv pedig egy nagyon-nagyon kis zugba, egy részterületre viszi el az olvasót. Ezért kérdezem, miért nem írjuk rá, hogy ez a könyv alapvetően az azonos neműséggel vagy mássággal foglalkozó írások gyűjteménye...

– *Sokan azért is veszik védelmükbe, mert tartalmaz örökbefogadásról vagy hajléktalanságról is egy-egy történetet.*

– Ez igaz is. De hogy úgy mondjam, a meleg vizet nem kellett feltalálni. A klasszikus mesék közt is találunk természetesen számos ilyen történetet, gondoljunk csak pl. Babszem Jankóra, aki örökbefogadott fiú, vagy Bambi is árván maradt, Dömdödöm pedig alig dadog. Minden mese figyel a gyengékre, a peremre szorultakra: a hangyát nem tapossuk el, az öregasszonynak köszönünk és segítünk, a legkisebb vitéz indul el a sárkány ellen és a békát megcsókoljuk. Számtalan szimbólum mutatja, hogy vigyázzunk a kicsire, a szegényre, az elesettre.

– *A fülszövegen olvasható, hogy minden gyermek polcán ott lenne a helye.*

– Ez szakmailag tarthatatlan álláspont. Pont egy gyermekjogi szakértő jelenti ezt ki? De ha szakmai szempontból vizsgáljuk, láthatjuk, hogy már a pályázati kiírás, amire e kötet elkészült, alapvetően hibás. Hiszen arra kéri a pályázót, hogy *saját* szempontok szerint dolgozzák át a történetet. Először: A mese sosem saját szempontok alapján mesél. Egy közösség letisztult, megállapodott, legyalult igazságairól szól. A másik, hogy említi a művészi szabadságot az alkotásban. Ez is legyen, de akkor mondjuk azt, hogy ez egy felnőtteknek készült könyv, melyben az alkotó ilyen formában élt aszabadságjogával. Egy nagykorú majd eldönti, hogy le akarja-e venni a könyvespolcra vagy sem.

– *Mivel a népmese szájról-szájra terjedt, azért mindenki formálhatott rajta a maga ízlése szerint. Akkor az nem saját szempontú?*

– Nem egészen. Ha a faluban Juliska hozzátette a saját álláspontját...akkor azt a következő mesélő újraformálta, lefaragta. A jó mesemondó az élet alapértékeit soha nem változtatta meg. A jó jó, a rossz rossz maradt. Igen-igen, nem-nem. És ha valami sérült, vagy eltérő, akkor azon segíteni kell, hogy visszataláljon az élet útjára. Tehát kijelenthető, hogy a klasszikusokban csak

a közösség szempontjából továbbhagyományozható értékek vannak. A nagy egész szolgáltató alapigazságokat mutatja be. „A mese élni tanít” – ahogyan Boldizsár Ildikó meseterapeuta megfogalmazta. Tulajdonképpen arról szól, hogy arra van az élet, erre meg a halál. És a kettő közt nincs átmenet. Egyébként alapvetően a mese felnőtt műfaj volt. Hiszen mindenkinek szüksége van arra, hogy újra és újra ránézzen az iránytűre, hogy segítsen eligazítani bennünket a zavarosban.

– *Miért tolódott el a műfaj a gyermekszobák felé?*

– Természetesen akkoriban is ott sündörögtek a kicsik a nagyok körül. És mindent hallgattak. Mert hallhatták. A szimbólumok a gyermekek lelki világának megfelelő képekben beszélnek. A mese a jót jónak nevezi és a rosszat rossznak. A következmények is világosak. Aki jót tesz, jót kap, még ha nehézségek árán is. (Jótett helyébe jót várj...) A vitéz nem várja otthon, hogy a királylány bejön majd a szobába, hanem elindul, alászáll a pokolra vagy felmászik az égig érő fára. Túljut pár nehézségen, legyőzi önmagát, segítséget kér és ad másoknak, mire odaér az életcéljához. Nem lehet mutyizni! Ha nem tartottad be a szabályt és a parancs ellenére hátranéztél, akkor bizony kővé válsz, száz évre! Nem mondhatod, hogy nem is néztem annyira hátra, és jogom volt hozzá, legyen inkább csak ötven év! A leggyönyörűbb, amikor azt is kimondja a mese, hogy ebből a helyzetből önmagad által nem menekülhetsz. Csak ha valaki hasonló áldozatok által megment, mert igazán szeret téged. Érezhető, mennyi bölcsesség lapul a sorok között. A szimbólumok belső feldolgozásából pszichés energia származik, ami oldja a szorongásainkat, edzi az akaratot és számos pozitív hatása van.

– *Már kaptunk képet arról, hogy hat jól egy mese. De hogyan árthat?*

– Az óvodás, kisiskolás korban még nem alakul ki a többszemponú gondolkodás. Épp abban az életszakaszban, amit a könyv fülszövege ajánl. 7 éves kortól is csak éppen megkezdődik ez a folyamat, ha megfelelő táptalajra talál. Így, amikor már érettebb személyiségek lesznek, ezeket az átmeneteket be tudják majd fogadni. Kodály Zoltán mondja: „a gyereknek a legjobb is csak éppen elég jó.” A tiszta forrásra mindenhol oda kell figyelnünk a gyermekeinkkel kapcsolatban, nem csak a táplálkozásban.

Egy óvodásnak nem adunk koktélt, annak ellenére, hogy a világ színes és koktél is létezik és én is szívesen megkóstolom. De nem öt évesen.

Csak a tiszta szellemi táplálék az, ami segíti a gyermeket, hogy ebben felnövekedve megerősödjön, és a belsővé tett értékek mentén tudjon majd dönteni. Toleranciára, befogadásra, irgalomra nem a nemi identitás össze-zavarása során nevelünk. Elfogadjuk a meséből az öregembert, a szegényt, a gyengét, hiszen velük élünk. De nem mondjuk ki, hogy ez a helyzet jó, hanem törekszünk a segítségre, a gyógyulás felé vezető útra lépésben.

– *Miként tekintünk a nemiségünkre vagy annak másságára?*

– A nemünk határozottan eldőlt már születésünk előtt, a teremtés nem képez átmeneteket. Igen kis százalékban fordul elő ezzel ellentétes jelenség, pl. a hermafroditák, de ez terápiás terület, valóban nem tartozik a gyermekek

világába. Ez egy nehézség. A társadalom kis százalékát érinti szerencsére. Nyilván keresnünk kell a segítséget, hogy meggyógyulhassanak az ezzel együtt élők. A nemi identitás bizonytalanságát a színtévesztéshez is hasonlíthatjuk. Vagy a tejallergiásokkal ugyanez a helyzet. Nem jelentjük ki, hogy allergiásnak lenni márpedig jó, hanem megpróbálunk minden olyan módszert, ami ahhoz segít, hogy a meglévő nehézségeik ellenére is teljes életet tudjanak élni.

– *Sokan mégis azt mondják, hogy a homoszexualitásuk természetes, hiszen már születésük előtt is ilyenek voltak.*

– Ha ez igaz is lenne - megjegyzem számos kutatás cáfolja -, akkor sem szabadság az, amikor ezerből egy lesz, aki megmondja, merre kormányozzon a többi ezer. Hiszen azoknak is van szabadságuk abban, hogy nem akarják ezzel összezavarni a saját gyermekeiket. Nekem magán- és szakmai véleményem is az, hogy ez az esetek döntő többségében nem genetikai meghatározottság, hanem egy sérülés... Elképzelhető, hogy aki számára a homoszexualitása már normális, gyermekként nem erősítették meg eléggé azt, hogy ő nő vagy férfi. Vagy nem jól. Ha pl. valaki önbizalomhiányos, nem arra neveljük, hogy keress magad mellé valakit, mert magad úgysem állsz meg a lábadon. Hanem az önbecsülését erősítjük meg. Ez a nevelés feladata.

– *A kulcs a nevelés?*

– Csak az az ember tud majd ebben a „színes”, zűrzavaros világban jól megállni, aki gyermekként kellő belső szilárdságot kapott. Ő tud majd ezekkel az átmenetekkel valamit kezdeni... A könyv kapcsán tehát azt mondom, hogy ha nyitva hagyjuk a kaput és lehetősége van a szülőnek megvásárolni, figyelmeztessük őket, hogy nem ezzel teszik a legjobbat a gyermeküknek... Nem helyezhetjük gyermekeink vállára a döntés terhét. Én a beszélgetéseim során szellemi hormonkezelésnek hívom a jelenséget. Hiszen a fejlődés, a személyiség harmonikus kiteljesedésének egészséges ívét rontja el/rontja meg ez a hozzáállás.

– *Nyugaton az identitáshoz való könnyelmű hozzáállás már ismert.*

– Ott, ha az óvónő észreveszi, hogy egy kislány traktorral játszik, akkor figyelni, hogy ez talán akkor már nem is kislány. Kiskorban kaphat már olyan hormonkezelést, ami segíti a nemi változást. Nagyon jól érezzük, hogy ez így nincs rendben... Számomra ez megrontás.

– *Kinek van a legnagyobb felelőssége a nemi identitás kifejlődésében?*

– Elsősorban a család szerepe a döntő. Ha azt látja egy gyermek, hogy anyja és apa kapcsolatából fakad az éltető szeretet, akkor az tiszta sor. De ha elkezdjük ragozni, hogy akár lehetne máshogy is, akkor nem értik, mi is az élet rendje... Óriási méltóság a szabad akarat, de úgy érzem, ebben a helyzetben durván visszaélünk vele.

Fekete István: Múlik a nyár

Bíbor bükklevél kalapja mellett,
Szárzág-bottal köhécselve jár,
Lába nyomán vadvizek fakadnak,
S zörren a szélben a tengeriszár.
Szeme sarkában ezüst pókháló,
A fény arcán öregesen nevet,
Ha kong a hordó és csordul a must
Nyár szőlőhegyén, ha áll a szüret.
Alkonyba tűnik, ködbe enyészik,
Aszott kezére dérharmit tapad,
Ruhája régi pompáról beszél,
Színes, ragyogó, bár itt-ott szakadt.
Öreg tarisznya húzza a vállát,
Melyet vinni már alig-alig győz.
Sírón susog a nádszál utána:
Nyárvégi úton ott ballag az Ősz

Jól tudom: a fényt a szemem itta, a dalt a fülem fogta, a simogatást a kezem érezte, szép utakon a lábam vitt, és a gondolatok a fejemben születtek, mint az ég távoli villódzása, de mindezt a szívem gyűjtötte össze, és belőle lett minden, ami Szeretet.

Ez az az idő, amikor az ég és a föld összeér a sötétségben, a valósággal az álmokkal, a múlt a jelennel s az élet a halállal, amelyeknek nem tudni, hol vannak a határai.

Ez az az idő, amikor összefolyik a mozgás a mozdulatlansággal, a szín a színtelenséggel, a van a nincs-csel, a ma a holnappal, a lehető a lehetetlenséggel, és a gondolatok is úgy mozognak, mintha semminek nem lenne sem neve, sem értelme; amikor a magányos ember rádöbben önmagára, csodálatos emberi valóságára, s ugyanakkor arra is, hogy ez a valóság alig valamivel kevesebb vagy valamivel több a semminél.

A természet bölcs, de könyörtelen. Ami van, annak kell is lennie, és az egyensúly megbontása csak rövid ideig lehetséges.

Ez nem volt másként soha, és nem is lesz másként soha.

Fekete István: Őszi alkony

Az özvegynek három fia volt.

A legidősebb volt a vadász, aki cserfalombos kis kalapjával minden vadászaton ott volt. Szerette az újbort, új nótát és a dobogó járású, testes menyecskéket, akiknek az ura mindig kint hált a szőlőben.

A középső volt a piktor, akinek szemében csodás színek kavarogtak; palettáján tombolt a sárga, a vörös, a bíbor, de amit festett, azzal megelégedve soha nem volt. Keverte a színeket, melyek mind árnyékosabbak, mind sötétebbek lettek. A sárgából földszín lett, a bíborból füstös fekete, de ő csak festett, festett, amíg egy hajnalon fehér nem lett az egész, mert akkor éjjel a képre rászállt a dér.

A legkisebb volt a muzsikus: Mindenszentekkor ő ült az orgonánál, és az öreg sípok nehéz sóhajtásokat búgtak, mint a szél, mely temetőről temetőre járt ebben az időben, és zúgása súlyos volt, mint maga a bánat.

Kései szüretkor az ő sípja jajongott, és szeles éjszakákon az ő hárfája szomorú zendüléseit vitték a szelek széles, nyárfa utakon, melyeken valamikor lakodalmas kocsik jártak.

Így élt a három testvér vadászgatva, festegetve, muzsikálva - amikor az ő idejük érkezett.

A vadász neve volt: Szeptember, a piktoré: Október, s a muzsikusé: November.

Anyjukat pedig úgy hívták, hogy: Ősz.

Fekete István: Őszi vásár

Illene ugyan tudnom, hogy ez a vásár milyen napra esett, de bizony – nem tudom. Ezt csak Finta Lajos bácsi mondaná meg, ha élne, de nem él már (nyugodjék!), ami elég baj, mert amíg élt, fiatal voltam, most pedig már... A vásár mindenesetre ősszel volt, amikor a dombok aranyos lángolását

mintha vörös borral öntözte volna meg valaki, s a völgyek ködöt ásítottak. Igen, ősszel volt, mert dideregtem egy kicsit, bár új kabát volt rajtam, melyet már a felszállásnál bemaszatoltam kocsikenőccsel.

De nem ezért voltam szomorú. A kabátnak az a sorsa, előbb-utóbb magához vonz valami kenőcsfélét, lekvárt vagy más ragadós holmit, a lónak meg az a sorsa, hogy vásárra viszik és eladják.

Én a lóért voltam szomorú. Fergeteg nevezetű lovunkért, aki a huszároknál is szolgált, és barátom volt.

– Nem etethetjük egész télen, meg sok baj is van vele – mondta apám.

– Nyisd ki a szemed, és Lajos bácsit biztasd hazafelé... Nekem más dolgom van.

Igen, Lajos bácsit néha biztatni kellett, mert úgy volt a lacikonyhával és egyéb élvezeti helyekkel, mint a kabátom a kocsikenőccsel: megtalálták egymást, és ragaszkodtak egymáshoz. A Fergeteggel való sok baj pedig onnét származott hogy a huszárok többször ott gyakorlatoztak falunk határában, és ha gyülekezésre zendült a kürt, Fergeteg szabályosan jelentkezett a sorakozón valamely földművelő eszközzel, ekével vagy boronával, ami elé éppen be volt fogva. A trombita sürgetően harsogott, s arra már nem volt idő, hogy kivetkőzzék földművelő mivoltából.

A huszárok majdnem megölelték Fergeteget, az öreg katonaló pedig boldog volt a bajtársak között, és undorral nézett Görbic Pista bácsira, aki izzadtan és felindultan érkezett meg fél óra múlva, ostorral és erőteljes kifejezésekkel Fergeteget, katonát és trombitát illetően.

De én szerettem Fergeteget, tiszteltem vitézi múltját, és rajta tanultam lovagolni, ha Pista bácsi szíve megenyhült, s a lovaglást engedélyezte. Ezt az enyhülést azonban bizonyos szivarokkal kellett előidézni.

És most visszük Fergeteget a vásárra, mint egy közönséges igáslovat.

Fergeteget, aki hűséges volt múltjához, olyan hűséges, amilyen csak egy ló tud lenni. A kocsi elé Marcsa volt fogva lányával, a Mancival, míg Fergeteg a saroglyához kötve ballagott utánunk azzal a hosszú, könnyed járással, ami a kiművelt paripákra jellemző. Ha kocsmá előtt mentünk el, vidáman nyerített, jelezve, hogy katona korában azokon a helyeken szoktak megállni, ahol hosszúra vágott gyaluforgácsot lenget a szellő.

– Okos ló – mondta Lajos bácsi –, szinte kár érte. Hoó! Mindjárt gyüvök!

Mikor egyedül maradtunk, összenéztünk Fergeteggel, aki kérdően nézett rám okos, meleg szemével.

– Mi lesz ebből?

Szégyenkezve húztam meg a vállam, és helyet adtam Lajos bácsinak, aki férfias törkölyfelhőt lehelve érkezett vissza a ragyogó őszi világba.

- Tiszta orvosság! –vidámkodott. – Ilyet nem isznak a papok, de még a püspök se. – Lajos bácsi ugyanis a püspök méltóságához csak egészen kiváló törkölyt képzelt illendőnek. Valami azonban lehetett a dologban, mert mire a vásárba értünk, jóság ereszkedett ránk. Megemlékeztünk Fergeteg kiválóságáról és viselt dolgairól. Éppen ezért mérhetetlen méregbe jöttünk, amikor a cigánykupec megkérdezte:

– Mit kóstál ez az öreg bőregér?

Lajos bácsi távozásra szólította fel a kupecet, mert különben kiakasztja a lőcsöt, akkor pedig lepedőben viszik el a kupec földi maradványait. Ezek után pedig azt mondta, hogy menten szétveti a méreg, ha valami csillapítót nem vesz be. Csak várjak nyugodtan, azonnal jön.

Vártam nyugodtan, és imádkoztam, hogy ne jöjjön senki. Néztük egymást Fergeteggel tanácstalanul és megfélemlítve vásárról és vevőkről egyaránt.

– Maguké ez a ló, kisfiam? Ott állt újra a kupec egy másik emberrel, aki csizmát és bőrfoltos lovaglónadrágot viselt.

– Nem! – mondtam, nem tudom, miért.

– Maga okos fiú, ugye? – kérdezte a bőrnadrágos, és elővette erszényét. – Látom, jó fiú, ismeri ezt a lovat.

Hát... ismerni ismerem – és körülnéztem, nem jön-e Lajos bácsi.

– Ne féljen, mi nem áruljuk el – és komolyabb ércpénzt nyomott a markomba –, rúgós ez a ló?

Tétováztam.

– Csak mondja meg bátran.

– Inkább harap – suttogtam –, de rúg is... katonaló volt.

A csizmás szemrehányóan intett a kupecnek.

– Na! Van magának szeme? Köszönöm, kisfiam.

Amikor elmentek, mélyen összenéztünk Fergeteggel, és amikor megláttam, hogy felénk integetnek, más vevőkkel is tudatva Fergeteg rejtett hibáit, leszálltam, és megsimogattam drága barátom nyakát.

– Azt hiszem, nem lesz baj!...

Nem is lett.

Lajos bácsi időnként meglátogatott.

– Na?

– Meg se kérdezte senki.

– Nem baj! Ilyen lovat nem is szabad eladni. Tudja mit, nem is adjuk el. Nem eladó! De erről otthon nem szólunk... mert ugye... ha nem is kérik...

– Persze – és majdnem megcsókoltam. – De Lajos bácsi hozhatna valamit a lacikonyháról, egy kis húst.

Az öreg zsebre vágta a júdáspénzt, és rövidesen ott ültünk a kasban őszi békesség koronájával bűnös fejünk felett. A meleg hús omlós volt, mint a vaj, a kenyér, mint a kalács, és a bor – igen, erről se feledkezzünk meg –, mint a hűvös arany, ami lángot vetett bensőnkben.

Ezután természetes, hogy az öreg Marcsát nyugdíjaztuk Fergeteg helyére, és csodálatos hangulatban robogtunk ki az országútra, ahol megcsodáltak bennünket a varjak, mert Fergeteg úgy rakta a lábát, mintha díszszemlére mentünk volna.

– Nem danolnánk? – kérdezte Lajos bácsi.

Hát mért ne danoltunk volna? Danoltunk, ahogy vidám vásárosokhoz illik, s a nóta elszállt, mint tűnő uszálya az útnak, időnek, szétterülve a tél felé ballagó őszi mezőkön.

V I C C O L D A L

J. S. Bach rajongott az orgonáért. Amikor eljátszotta legújabb műveit a hangszeren, hallgatósága mindig elbűvölve figyelte a mester virtuóz technikáját. Egyszer álmélkodva mondta valaki: - Hogy tud ilyen csodálatosan játszani ezen a rendkívül bonyolult hangszeren.

- Miért lenne bonyolult ez a hangszer? – kérdezte vissza Bach. - Itt csak azt kell tudni, hogy az ember mikor, melyik billentyűt nyomja le, különben szól ez magától.

Victor Hugo a nagy francia író egyszer sürgős munka előtt állt. Mivel nem bízott eléggé abban, hogy végig kitart feladata mellett, félig levágta a szakállát és félig a haját, az ollót pedig kidobta az ablakon. Addig nem ment el otthonról, amíg ki nem nőtt a szakála és a haja. Közben a munkával is elkészült.

Yehudi Menuhin hegedűművész nemcsak a játékaról, hanem a roppant szorgalmáról is híres volt. Naponta nyolc órán át gyakorolt, s ezt sohasem mulasztotta el.

Megkérdezték tőle, hogy miért gyakorol ennyit, hiszen a napi nyolc óra után sokszor még rendkívül hosszú és fárasztó koncerteket is ad.

- Én mindig is nagyon precíz ember voltam – válaszolta a művész – ledolgozom a napi nyolc órát, a többi már csak szórakozás.

Egy újságíró megkérdezte Mark Twain-t, igaz-e, hogy már hosszabb ideje dolgozik egy nagyobb lélegzetvételű színdarabon.

Twain így válaszolt: - Igen, most egy négy felvonásos, három szünetes darabon dolgozom, s a szünetekkel már kész is vagyok!

A XIX. század végén a lengyel komponista és zongoraművész, Moritz Moszkovszkij Bécs utcáin sétálgatott a Rimszkij-Korszakov-tanítvány Alekszandr Glazunov társaságában.

Amikor a nagy bécsi muzsikus, Franz Schubert hajdani otthonához értek, megálltak, és elolvasták a ház falára erősített márvány emléktábla szövegét.

- Mit gondolsz, barátom, – méltázott el Glazunov –ha meghalok, az én házamra is tesznek majd egy táblát?

- Egész biztos! - vágta rá Moszkovszkij.

- És vajon mit írnak majd rá? – faggatta tovább Glazunov.

- Azt írják rá: Ez a lakás eladó!

Amikor Robert Burns szegényen meghalt, nem sokkal temetése után márvány emlékművet állítottak neki. A síremlék felavatása során a még élő édesanyja keserű könnyekre fakadt: - Ó, Robbie! Te egy darab kenyeret kértél tőlük, s ők egy darab követ adnak neked!

G. B. Shaw sokat utazott hazájában. Egyszer egy falu határában megismerkedett egy juhással. Megkérdezte, hogy hívják.

- Shakespeare vagyok – felelte az öreg.

Shaw csodálkozva mondta: - Na, akkor maga igazán büszke lehet, hogy ilyen híres nevet visel...

Az öreg juhász elégedetten bólogatott:

- Hát persze, hogy híres a nevem, hiszen már negyven éve ezen a környéken őrzök birkát.

G. B. Shaw híres volt szarkasztikus megjegyzéseiről. Egy alkalommal régi hölgyismerőse panaszkodott az írónak:

- Tegnap a jósnőm azt tanácsolta, hogy este menjek el a kaszinóba, tegyem meg a születési évemet, és nagy pénzt fogok nyerni. El is mentem, de egész este vesztettem.

Shaw tömören így válaszolt:

- Asszonyom, ezúttal nem kellett volna letagadni azt a szokásos tíz évet.

Shaw nyomtatott meghívót kapott egyik hölgyismerősétől, akit különösebben nem kedvelt.

A szöveg így szólt: „Lady X. Y. csütörtökön öt és hat óra között otthon teázik.”

Az író visszaküldte a meghívót, a nyomtatott szöveg alá ezt írva: „George Bernard Shaw szintén.”

Az Isteni színjáték tengernyi szereplőjéből és fordulatos eseményéből is kitűnik, hogy Dante emlékezőtehetsége rendkívüli volt. Erről a csodálatos memóriáról egy szerény, de frappáns történet is beszámol. Egyszer egyik ismerőse megkérdezte tőle: - Mondja mester, ön szerint mi a legjobb étel?

- A tojás – felelte a költő.

Eltelt egy év, s Dante újra találkozott ismerősével. Az illető megállt, s csak ennyit kérdezett:

- Mivel?

- Sóval – felelte a költő, s komótosan folytatta útját.

Egy nagy színésznek egy darabban fel kellett olvasni egy levelet, ezért sosem tanulta meg a levél szövegét. A fiatal, kezdő színész, aki a levélhozó inast játszotta, úgy gondolta, megréfálja híres kollégáját és a jelenetbe a megírt levél helyett egy üres papírt vitt be.

- Levele érkezett, nagyságos úr – nyújtotta át kaján vigyorral az összehajtogatott lapot.

A nagy színész széthajtogatta az üres lapot és szemrebbenés nélkül ezt mondta:

- Nincs nálam a szemüvegem. Fiam, felolvasná nekem?

Volt idő, amikor egyes színházak szinte versengtek egymással abban, hogy melyikük tud hosszabb előadást tartani.

Egy nagy múltú prózai színházunkban egy klasszikus mű bemutatója úgy elhúzódott, hogy még éjfél után is javában tartott az előadás. A közismert kritikus egyszer csak felállt valamivel éjfél előtt - és kifelé indult a nézőtérről.

A színház titkára rémülten szaladt utána: - Még nincs vége az előadásnak!

A kritikus egy ásítást elnyomva kacsintott a titkárra: - Nekem csak mára szól a jegyem!

Miután Heltai Jenő nem kérhetett szabadalmat szellemes mondásaira, sűrűn érte az a „megtiszteltetés”, hogy ötleteivel mások neve alatt találkozott. Naftalin című darabjának egyik próbájára magával vitte a Vígszínházba fiatal íróársát, és amikor a színpadon Hegedűs ajkán elhangzott egy elmés és kacagtató poén, az ifjú titán felsóhajtott:

- De kár, hogy ez a mondás nem nekem jutott eszembe!

Heltai megvigasztalta: - Legyen nyugodt, fiatal barátom, fog ez a mondás még magának is eszébe jutni!

Wagnert sokan bírálták, támadták életében. Egy ízben éppen társaság volt nála, amikor a postás egy levelet hozott. A zeneszerző felnyitotta, s a papírlapon mindössze egyetlen szó állt: „Hülye”.

Wagner elnevette magát. - Már sok olyan levelet kaptam, amelyet az írója elfelejtett aláírni, de ez az első, amelyben csak az aláírás szerepel.

Idegen érkezik a faluba. Megszólít az utcán egy nénit.

- Nénike, meg tudja mondani, hol főznek itt a faluban pálinkát?

- Persze, hogy megmondom. Látja ott azt a magas tornyot? Na, az ott a templom, azon kívül minden házban főznek.

Oktató mondja a vezetést tanuló hölgynek: - Induljon el, és tekerje óvatosan a kormányt ütközésig!

- Az mindegy, hogy minek ütközünk?

A rendőrök leállítanak egy kocsit, kérdik a vezetőt: - Uram, Ön nem látta a sebesség korlátozó táblát?

- Azt láttam, csak magukat nem láttam...

